

RAZGOVOR

Philippe Lefebvre

ŠTO ĆE BITI S ORGULJAŠKOM GLAZBOM U XXI STOLJEĆU?

Zagrebačko glazbeno ljeto 2000. bilo je obogaćeno s maestralnim nastupom jedne od najznačajnijih ličnosti suvremenog glazbenog života Francuske i glasovitog orguljaša pariške Notre Dame Philippe Lefebvre-a na koncertu u zagrebačkoj katedrali, gdje je prezentirao nazočnom slušateljstvu orguljaške skladbe C.Francka, L.Viernea, J. Alaina, M. Duruflea i svoju improvizaciju na temu starog hrvatskog sakralnog napjeva *Zdravo zvijezdo mora*.

- Gospodine Lefebvre, recite gdje živite i koje su sve Vaše djelatnosti?

"Živim u sjeverozapadnom dijelu Francuske u Lille-u, poznatom industrijskom i kulturnom središtu ove regije u Francuskoj, gdje sam ravnatelj Glazbenog konzervatorija - znamenite škole za glazbu, kazalište i ples. Glazbeni konzervatorij u Lille-u vrlo je ugledna institucija s dugom tradicijom i poviješću koja datira s kraja 18. stoljeća a u kojoj se danas educira preko 1500 studenata.

Već 15 godina orguljaš sam katedrale Notre Dame u Parizu. Živim u Lille-u a dva puta mjesečno odlazim u Pariz da nastupam na orguljama ove glasovite katedrale."

- Francuska orguljaška tradicija glasovita je u svijetu. Upoznajte nas s njezinim značajkama?

"Orguljaška tradicija Francuske vrlo je osebujna i razlikuje se od tradicija ostalih regija Europe. Istakao bih u ovoj tradiciji njezinu sakralnu sferu sa skladbama iz 17. i 18. stoljeća. Ovu sakralnu sferu resi znakovita prepoznatljivost u tradicionalnom načinu prakse orguljanja koja se u to vrijeme razvila u nakoliko glasovitih katedrala u Francuskoj. Tako, primjerice u pariškoj Notre Dame orguljaši uz propisane skladbe obvezatno izvode i improvizaciju na zadate teme crkvenih napjeva, a ne rijetko vokalni solisti i zbor također imaju improvizaciju koja se izvodi na način stare stilske manire. Danas prakticiramo i modernu maniru pri izvođenju improvizacije.

Na drugoj strani tu je tradicija francuske romantičarske epohe u kojoj se razvila i tradicija glasovitog izvođačkog stila orguljaškog simfonizma koja započinje u 19. i seže u tijek 20. stoljeća. Orguljaški simfonizam razvili su skladatelji Louis Vierne i Charles Widor - orguljaši pariške Notre Dame, a u novije vrijeme Marcel Dupre i Olivier Messiaen. Ova tradicija vrlo je osebujna i namijenjena je ogromnim katedralnim prostorima, gdje se i izvodi. Tijek razvoja orguljaškog simfonizma inicirao je i značajke na orguljarskom planu gdje se posebno istakao Cavaille-Col Aristide, koji je pri gradnji uspio sjajno uklopiti mogućnosti orguljskog zvukovlja u ambientalnu akustiku katedrala. Tako se rodilo i posve novo - simfonijsko zvukovlje na orguljama - snažna impresija koja plijeni slušateljstvo."

- Na Vašem koncertu čuli smo skladbe francuskih skladatelja novijih vremena - od druge polovine 19. st. do suvremenih

ostvarenja u orguljaškoj glazbi 20. st. Dali nam možete reći Vaše mišljenje kamo ide orguljaška glazba u 21. stoljeću?

"Na ovo pitanje doista je teško odgovoriti. U tijeku 20. st. u Europi jedno vrijeme bio je dodekafonski sistem u glazbi. Držim da je ovaj sistem danas stvar prošlosti. Sada već imamo novu glazbu proizišlu iz tradicionalnih fundamenata prošlih trendova. Ova sadašnja glazba ima posve nove značajke orkestracije za razliku od one - iz vremena dodekafonije, koja se temeljila na orkestraciji iz 19. stoljeća. To zorno govore skladbe Krzysztofa Pendereckog, Witolda Lutoslawskog, Oliviera Messiaena i drugih skladatelja tijekom 20. stoljeća.

Suvremeni mladi skladatelji sada idu posve novim putovima u svom glazbenom izričaju, s novim trendom u kojem spoznajemo i novu harmoniju zvukovlja - posve različitu od stare tradicije.

Dug period u povijesti glazbe skladatelji za orgulje bili su orguljaši. U tijeku druge polovine 20. st. za orgulje skladaju i oni, koji nisu orguljaši. Mislim da je to znakovito pridonijelo da sada imamo suvremene orguljske skladbe s novim zvukovljem, jer ovi skladatelji imaju posve različitu glazbenu invenciju od orguljaša, što je i interesantno i izazovno za nas - orguljaše. Ovakve skladbe nalazimo kod grčkog skladatelja Iannisa Xenakisa, španjolca Louis de Pabla, kod John - Louis Florance-a u Francuskoj i dr., koji u svojim skladbama tretiraju orgulje poput orkestra - ali ne s tradicionalnim orguljaškim zvukovnim kolorom. U ovim skladbama spoznajemo nove forme glazbenog sadržaja s novim izričajem spektralnog zvukovlja."

- Solistička karijera vodi Vas na koncertne nastupe diljem svijeta. Nastupali ste s uglednim orkestrima i dirigentima i snimili niz Vaših interpretacija na brojne nosače zvuka. Recite Vaše dojmove pri susretima s znamenitim orguljašima?

"Imam vrlo lijepe susrete u pariškoj Notre Dame kamo svakog tjedna dolaze mnogi znameniti orguljaši iz cijelog svijeta. Tako sam prije desetak godina imao čast upoznati Oliviera Messiaena - na koncertima posvećenim orguljaškom opusu njegovih skladbi. Bio je to genijalni skladatelj i orguljaš koji je razmišljao ne samo o glazbi, nego i o njezinim putovima."

- Možete li nas informirati i o glasovitoj Marie Clair Allaine?

"To je doista dama! Dama orgulja! Susreo sam je prvi put davno i odmah spoznao u njoj milu, jednostavnu i svima dragu osobu. Glede njezinoga ogromnog talenta i znanja ona nije samo velika umjetnica i glasovita orguljašica, to je dama - velika pedagoginja koja i drugima otkriva putove glazbe i glazbene umjetnosti."

- Recite što Vas je dojmilo pri sviranju na starim povijesnim instrumentima orgulja diljem Europe?

"Bio sam vrlo motiviran kad sam svirao na starim instrumentima jer su za mene spoznaje zvuka ovih instrumenata bile značajne i dragocjene. Ovdje bih posebno spomenuo povijesne instrumente i orguljašku glazbenu baštinu u Njemačkoj, Nordijskim zemljama i u Španjolskoj. Najviše me impresionirala spoznaja prigodom mog koncerta u jednom malom selu u Španjolskoj gdje živi 50. ljudi. U njihovoj crkvi nalaze se vrlo stare orgulje - sačuvane u svom autentičnom obliku. Tamo se organiziraju orguljski koncerti, jer ovi ljudi vole orguljsku glazbu. Iako nisu educirani, ovi ljudi - kao i ljudi iz okolnih mjesta koji na ove koncerte dolaze - poznaju i orguljske

skladbe, čak i umijeće registriranja orgulja. Dakle, to nigdje nisam vidio i doživio osim u Španjolskoj."

- Svirali ste, dakako i na Silbermannovim orguljama?

"U Francuskoj imamo dva ovakva instrumenta na kojima sam svirao, a susretao sam se s ovakvim instrumentima i u Njemačkoj. Ovi instrumenti imaju neponovljivu zvučnost - vrlo čistu i snažnog temelja. Kada svirate na Silbermannovim orguljama, stječete kompletnu glazbenu spoznaju."

- Možete li komparirati orgulje pariške Notre Dame s našim orguljama u Zagrebačkoj katedrali?

"Kako su to katedralni prostori, u oba slučaja bitna komponenta jest akustička performansa prostora. Zagrebačka i katedrala Notre Dame u Parizu imaju vrlo dugi eho u prostornoj akustici. Ovakva jeka vrlo je dobra za orguljaški simfonizam zvukovlja, koji i bazira na jeci sakralnog prostora. Tu su obje katedrale vrlo slične. Orgulje zagrebačke katedrale imaju dobre fundamentalne registre i romantičarsku dispoziciju, a orgulje pariške Notre Dame nalikuju zagrebačkim, ali su veće i s više fundamentalnih i drugih registara."

- Već drugi put ste u Zagrebu i Hrvatskoj gdje ste nam dragi gost. Kakvi su Vaši utisci o Zagrebu i Hrvatskoj?

"Za mene je najbitnije da upoznam ljude, a ne zgrade. Ljudi su ovdje vrlo živahni - osobito na Jadranskoj obali koja je vrlo atraktivna i lijepa. Arhitektura Zadra me oduševila s građevinama iz perioda starog Rima. Bio sam i u Istri. Zagreb je vrlo lijep grad. Ljudi su vrlo srdačni i doima se da vole glazbu - primjerice u Zadru, ljudi se puno angažiraju tijekom ljetnog festivala. Vaša kultura impresionira i plijeni turiste!"

- Recite nam koji bi koncertni nastup "označili" neobičnim u Vašoj karijeri?

"Jednom sam svirao skladbu za orgulje i balet. Bilo je neobično i interesantno, jer uz orgulje - bili su i plesači."

- Da li imate vremena za hobby?

"Da! U južnoj Francuskoj imam malu farmu gdje odlazim s obitelji na odmor. Tada ne sviram i veseli me raditi sve - od košenja trave u vrtu, do aktivnog bavljenja s obitelji. Naša farma nije na moru, ali je vrlo mirno i ugodno mjesto za odmor."

- Što je Vaša poruka našem čitateljstvu?

"Svi smo kratko vrijeme na ovom svijetu. Prije nas, tu su živjeli naši roditelji s mnogima koji su skrbili i brinuli se o nama. Tako se i mi moramo brinuti o drugima, i to je vrlo bitna značajka u tijeku života."

U Zagrebu, kolovoz 2000. godine

Razgovarao: **Miloš Lalošević**

Rukopisi za Sv. Ceciliju br. 4 - 2000.
primaju se u Uredništvu do
15. studenoga 2000. godine.

Molimo sve cijenjene suradnike da nam svoje priloge šalju pisane na računalu (kompjuteru) i da nam uz ispis teksta prilože i disketu. Unaprijed zahvaljujemo.

OBLJETNICE

CANTORES SANCTI VITI RIJEKA

Dana 9. rujna 1955. godine časna sestra Regina (Ana) **Kristanić** započela je svoju službu u riječkoj Prvostolnici. U prigodi obilježavanja ovog jubileja niže potpisani dugogodišnji pjevač i suradnik izrekao joj je riječi zahvale i pohvale za sve što je učinila minulih ljeta.

*Poštovana časna sestro Regina,
draga naša orguljašice i prijateljice*

Posebno mi je zadovoljstvo pozdraviti te u ime našeg katedralnog zbora, a vjerujem i u ime svih vjernika koji stalno ili povremeno dolaze u našu prelijepu Katedralu Svetog Vida.

Svi mi, koji slušajući riječ Božju sudjelujemo pjesmom našeg zbora u svetoj liturgiji, osjećamo tvoju duboku ukorijenjenost u životu ove katedrale, ovog grada i ove duhovne sredine kojoj zajednički pripadamo.

A kako i ne bi kada tvoj život bilježi ovih dana punih 45 godina stalnog života i rada u našoj katedrali.

Sjećanje nas, koji smo velik broj godina proveli ovdje, vraća me u vrijeme kada je Stari grad bio napučen, a u zvoniku su boravile obično po dvije sestre koje su vodile brigu o katedrali. Jedna od sestara se stalno mijenjala, a jedna je, kao usidrena teškom ankorom, stalno ostajala u zvoniku. A dolazili smo tamo i mi mladi studenti, i školarci, a i neka mala dječica, svatko sa svojim razlogom. Netko da pojedje toplu juhu, netko da pričekta početak nastave, a netko da se poigra s tobom i da sačeka roditelje koji se iz raznih razloga nisu mogli osloniti na drugog, već su u tebi našli vjernu pomoćnicu.

Sjećanje me vodi i kroz tvoj rad s ovim našim zborom. Uvijek si nam govorila kako pjevajući skladbe skladane u čast Boga dvostruko molimo, a i to kako se u našim glasovima mora prepoznati riječ Božja. Pa i u onim zimskim danima, kada smo se nekih godina svega nekolicina nas pojavljivala na probama i misama, nisi nikad odustajala od animiranja mladih i upornog pozivanja na sudjelovanje u zboru. Tijek života i okolnosti, ali ponajprije tvoj rad rezultat su toga što nas danas ima ovoliki broj članova zbora i što svi volimo dolaziti ovdje, družiti se i biti duhovno bliski, makar smo po svom životu i profesionalnim obvezama toliko različiti. Povezati ljude u zajednicu temeljna je ideja Učiteljeva, a ti si je svojom predanošću ovoj crkvi tijekom 45 godina potpuno ostvarila.

Kada bi se mjerilo u kilometrima koliko si propješačila pritiskajući pedale na harmoniju, postala bi kandidat za Olimpijadu. Tvoj, od Boga ti dan, talent lijepog glasa podučio je mnoge i mnoge bivše i sadašnje članove zbora na čemu smo ti od srca zahvalni.

Tvoj rad na uređivanju Katedrale i smisao za estetiku godinama čine ovu našu crkvu primjerom ljepote i daju mogućnost pravog duhovnog ugodaja svakom tko u nju svrati.

Vjerujem da će ti ove moje, ali i naše riječi, riječi našeg zbora, naših vjernika i tvojih pomoćnica i suradnica, biti poticaj za budući predani rad u svim tvojim aktivnostima koje te prate u životu.